

Fig. 1. Kirken, fra 1889, set fra syd. Tv. missionshuset Bethania, opført af kirkens arkitekt Cl. Aug. Wiinholt 1898. HW fot. 1998. - Die 1889 erbaute Kirche von Süden gesehen. Links das Missionshaus Bethania, erbaut 1898 vom Architekten der Kirche Cl. Aug. Wiinholt.

HERNING KIRKE

Kirken, der er indviet 1. dec. 1889, 1. søndag i advent, afløste den nedbrudte Herning $\dagger$ kirke (jfr. s. 429 og 467). Den er opført som en teglstenskirke i romanske former efter tegning af arkitekt Claudius August Wiinholt. Den korsformede bygning er orienteret med kor og apsis i nord og tårn i syd. 1903 er tilføjet et sakristi ved korets vestside og 1996 et præsteværelse ved østsiden. Tårnet flankeres siden 1996 af to små pavilloner, indeholdende bl.a. dåbsværelse.

Kirkens orientering er betinget af dens placering nord for den voksende stationsbys torv. Tårnets sydfacade med hovedindgangen vender ud mod byens centrale plads, hvor der 1898 opførtes endnu en bygning af arkitekt Wiinholt, missionshuset Bethania. Det afløste et ældre hus, fra 1882, som lå i den nuværende Bethaniagade.

Pladsen omkring kirken er brolagt og nyindrettet 1997 ved arkitektfirmaet Søren Jensen. Op-

rindelig var pladsen indhegnet af en hæk, og der var en trekantet græsplæne i hvert hjørne. Ud for hovedindgangen, i kirkens længdeakse, stod indtil 1926 en tømret, tagafdækket *†port*, holdt i en historicerende, nærmest norrøn stil. Den var lukket af tremme-fløje og flankeret af to låger. Efter portens nedtagelse blev indgangen markeret med to granitsten. Pladsen blev i 1930'erne indhegnet af et *†jerngitter* på granitsokkel. Blandt de *omgivende bygninger* har tre tilknytning til kirken: Præsteboligen, Nørre Allé 1, er tegnet af kirkens arkitekt og opført 1893; den tidligere missionsskole, 'Nordlyset', Nørre Allé 4, der nu

tjener som tegnestue, er fra 1890'erne, og menighedshuset, 'Kirkehuset', nord for kirken, er opført ved Jysk Arkitektkontor 1977.

Bygning. Bykirken var Cl. Aug. Wiinholts (1855-1905) første opgave som kirkearkitekt.¹ Han havde som konduktør for H. B. Storck deltaget i restaureringen af Hee kirke, og 1885 foretog han en opmåling af Herning gamle kirke. Senere nåede han at tegne hen ved en snes kirker, heraf syv i Ringkøbing amt,² fortrinsvis mindre filialkirker i de nyopdyrkede hedeegne.

Den 38,5 m lange kirke er rejst af røde mursten over en profileret sokkel af granit. Faca-

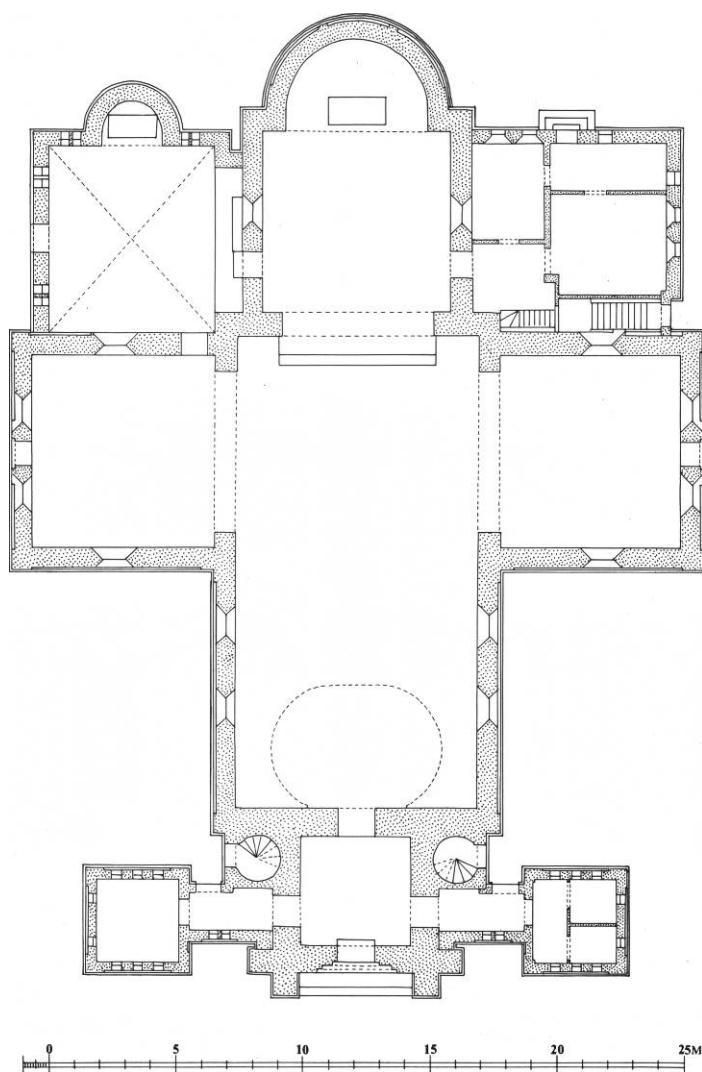

Fig. 2. Plan 1:300. Opmåling ved arkitektfirmaet Søren Jensen 1995, suppleret af NJP og tegnet af MN 1999. - Grundriss.

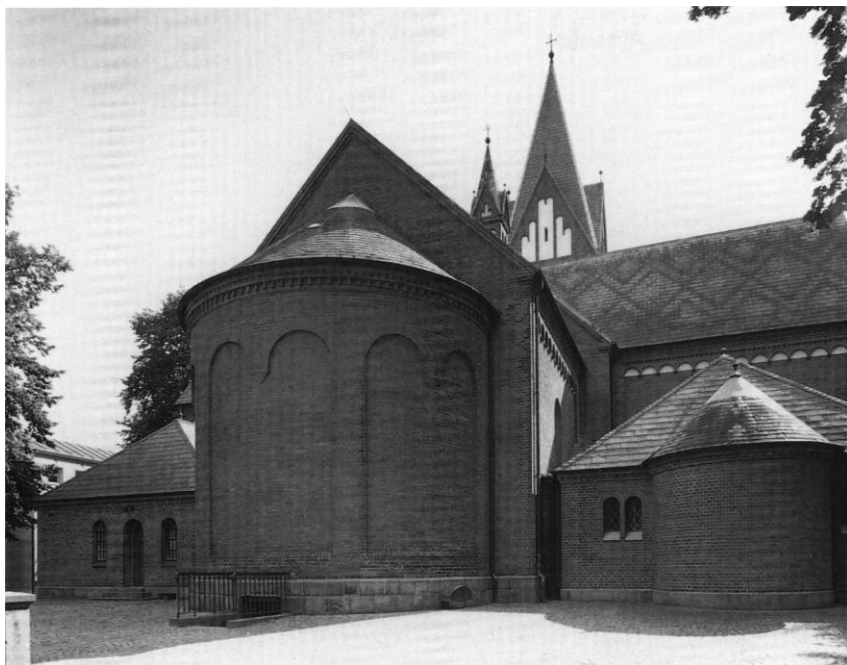

Fig. 3. Apsis og kor set fra nord, flankeret af senere tilbygninger. HW fot. 1998. - *Apsis und Chor der Kirche von Norden aus, von späteren Anbauten flankiert.*

derne smykkes af hjørneliséner, der forbindes af rundbuefriser med gulkalkede felter under savskifte. Herover løber en gesims med fremspringende savskifte. Foden i blændingsfelterne er af glaserede tegl. Korsarmenes gavltrekanter prydes hver af fem lisénde, gulkalkede blændinger med stigende rundbuefriser. Apsiden har kraftig gesims og optages af tre store blændinger, hver afdækket med to rundbuer. Tagfladerne er tækket med skifer, hvis varierende farver danner rudemønstre.

Døre og vinduer. Den rektangede døråbning i syd er anbragt i en rundbuet og mangefalset portal indeholdende et muret tympanonfelt med hvidtede rudefelter omkring et kors. Rundbuede døre i hver af de to korsarme sidder i portal-fremspring med tagformet afslutning. Kirkens oprindelige afsnit har i alt 14 vinduer, rundbuede og dobbeltsmigede: et i hver af korets sider, fire i hver korsarm og to i hver side af skibet.

Tårnet, der er i fire stokværk, har aftrappede støttestøtter omkring de søndre hjørner. Pillerne, der rækker til og med andet stokværk, knytter an til hjørneliséner, som pryder de to øvre stok-

værk. Over tredje stokværk, der indeholder kirkens urværk, og klokkestokværket øverst forbindes lisénerne af rundbuefriser, svarende til dem i kirkens øvrige facader. Urværket giver sig til kende ved den runde urskive i sydsiden, mens det frie klokkestokværk til hver side har tvedelte, rundbuede glamhuller, adskilt af en granitstøtte med terningskapitel. Der er adgang til tårnets øvre etager via vindeltrapper i to selvstændige trappehuse i hjørnerne mod skibet. Tårnet afsluttes med et stejlt, skifertækket pyramidespir over fire gavle, der prydes af rundbuede blændinger som korsarmenes. Gavlspidserne afsluttes hver af et kuglespir, mens tårnet krones af et kors. Over korsskæringen sidder en lille muret og skifertækket *tagrytter* uden åbninger. Formerne er de samme som i tårnet, og rytteren kan opfattes som en mindre udgave af dette.

I det *indre* står væggene pudsede og hvidtede. Kor og skib forbindes af en rundbuet arkade, og lignende, men større arkader forbinder skib og korsarme. Apsiden, der dækkes af et halvkuppelhvælv, er uden åbninger, hvorfor alterpartiet

Fig. 4. Indre set mod nord. HW fot. 1998. - *Das Kircheninnere gegen Norden*

henstår i mørke. Det oplyses nu ved kunstigt lys, men arkitekten har oprindelig understreget rummets dunkelhed ved at lade apsisvæggene stå mørke (jfr. †kalkmalet dekoration). De øvrige afsnit dækkes af flade, bejdsede trælofter med tætliggende, indklædte bjælker. Før 1916 var kun bjælkerne i koret synlige, mens de øvrige loftsflader var pudsede og malede. Gulvbelægningen består af kalkstensfliser, travertin, som 1956 har afløst trægulve. Korgulvet er hævet to trin over skibet.

Tilbygninger. Et *sakristi* (til tider også kaldet kapellet) er opført 1903 i hjørnet mellem koret og vestre korsarm. Det er en lav, næsten kvadratisk teglstensbygning med apsis mod nord, holdt i samme formsprog som kirken. Det lave, helvalmede skifertag tillader, at lyset uhindret kan nå kirkens vinduer. Sakristiet har egen indgang i vest og er ved døre forbundet med både kor og korsarm. Rummet dækkes af et grat-

hvalv. En tilsvarende bygning, men uden apsis, rummende bl.a. *præsteværelse*, er opført 1996 syd for koret. Tilbygningen, der er tegnet af arkitektfirmaet Søren Jensen, knytter an til en ældre og mindre udbygning på samme sted.

Som en elegant løsning på et krav om mere plads til bl.a. dåbsværelse og toiletter opførtes 1996 to mindre *pavilloner*, én på hver side af tårnet (arkitekt Mads Peter Jensen). De små udbygninger, der er forbundet med tårnet ved en gang, gentager kirkens facadeudsmykning og sakristiets lave, helvalmede skifertag.

Kalkmalerier. En kalkmalet fremstilling (jfr. fig. 11) af musicerende engle på skibets sydvæg er udført 1916 af Viggo Madsen. Her ses på begge sider af orglet i alt seks engle i overnaturlig størrelse, stående på skyer og med basuner, strengeinstrumenter og nodebånd. Sydvæggens engle var led i en større udsmykning med †*kalkmaleri* ved Viggo Madsen 1916, som tillige omfattede

slyngede vinranker i apsis- og korbuen samt i buerne mod korsarmene (jfr. fig. 14) og en staf-fering (på træ) af bjælkeloftet og prædikestolen (jfr. ndf.). Buernes dekoration blev overhvidtet 1956. Kirkerummets ældste kalkmalede *†dekoration* fra 1889 ses på fotografier (jfr. fig. 13). Den omfattede mønstre i buernes vanger og striber omkring åbningerne, i hjørnerne og under loftet. Apsisvæggen stod mørk og dannede en baldakin bag det keramiske alter (jfr. ndf.).

Inventar. Af kirkens inventar er enkelte stykker overført fra Herning gamle *†*kirke, men ellers stammer det overvejende fra opførelsen og fra indvendige istandsættelser 1916 og 1956.

Alterbordet, fra 1956, er i umalet fyr med cirkelkors og bærer som *alterprydelse* (fig. 5) et maleri, Jesus i synagogen i Nazaret (olie på lærred), udført 1914 af Joakim Skovgaard, skænket affabrikant T. Truelsen og opsat 1916. Rammen, som skyldes Skovgaards medarbejder, Niels Larsen Stevns, er afrustikeret, forgyldt træ med krenelering og en kronende mandorla, som rummer kors og Kristusmonogram. På fodstykket læses med indskåren fraktursskrift: »De priste ham alle og undrede sig over de livsalige Ord som udgik af hans Mund« (Luk. 4,22).

Det tidligere *alter* fra 1889,³ udført i farvede fliser (majolika) hos Herman A. Kähler i Næstved⁴ og skænket anonymt til kirken, står nu i sakristiet (fig. 9). Det har karakter af et alterbord med retabel i form af en skærm med hævet midtparti og kronende kors (220x115 cm, i alt 202 cm højt). Opbygningen er tegnet af H. B. Storck, mens Thorvald Bindesbøll har stået for flisedekorationens modellering og bemaling i frodig højmiddelalderstil. Alterbordet er dekoreret med et rude- og cirkelmønster på tre sider, mens retablets udsmykning især omfatter drueklaser og -løv omkring en tronende Kristus i firpas, der har omløbende versalindskrift: »Frygt ikke jeg er den første og den sidste og den levende«. Tilsvarende alterprydelser findes i Næstved Museum, i Kapernaums kirke i København og i Skarpsalling kirke (Ålborg amt).⁵

Altarsølvet (fig. 6) er hovedsagelig fra 1889, leveret af Mathias Lind, Holstebro. *Kalken*, 21 cm høj, med Linds stempel under foden (Bøje

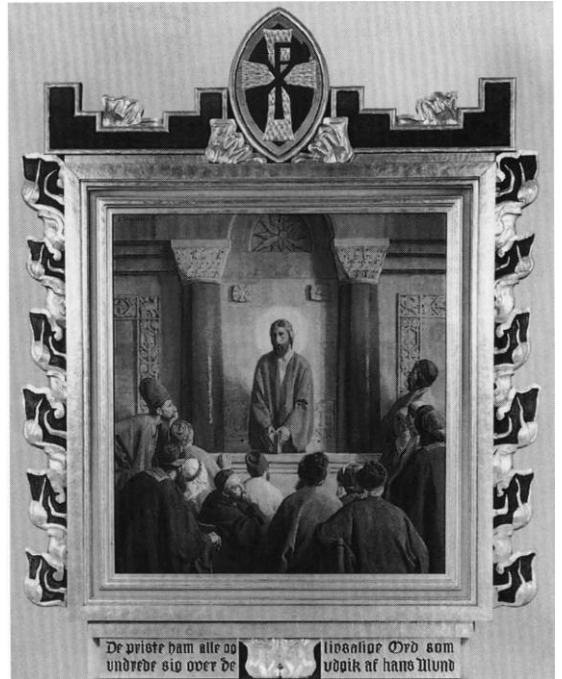

Fig. 5. Jesus i synagogen, altermaleri 1914, udført af Joakim Skovgaard (s. 435). HW fot. 1998. - *Jesus in der Synagoge, Altargemälde 1914, ausgeführt von Joakim Skovgaard.*

6742), bærer på knoppen versalerne: »Jesus«, på bægeret frakturindskriften: »Skænket til Herning Kirke. Anno 1889«. Nyere *disk*, tvnm. 18 cm, stemplet »E.T.J.«. Såvel *oblatæske* som *alterkande* er fra 1889 med indskrift og stempler som alterkalken, æsken endvidere mærket »plet«.

Fig. 6. Altarsølv, 1889, leveret af Mathias Lind, Holstebro (s. 435). HW fot. 1998. - *Altarsilber, 1889, geliefert von Mathias Lind, Holstebro.*

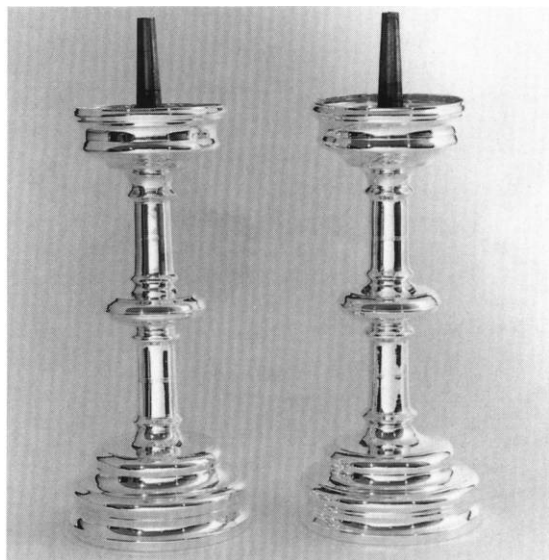

Fig. 7. Alterstager, 1589, forsølvede, oprindelig i Herning gamle ÷kirke (s. 436, 477). HW fot. 1998. - *Altarleuchter, 1589, versilbert, ursprönglich in der alten ÷Kirche von Herning.*

Indtil 1975 opbevarede ved kirken den gamle ÷kirkes altersölv fra 1711, der nu findes i Hedeagerkirken (jfr. s. 460, 477).

Alterstager. 1) (Fig. 7), 1589, af forsölvet messing, 45 cm høje, med profileret fod- og lyseskål samt cylinderskaft og en kraftig, flad midtring;

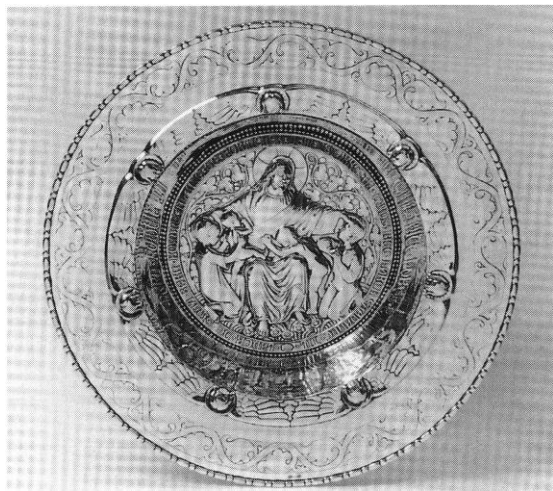

Fig. 8. Dåbsfad nr. 2, 1916, udfört af Georg Jensen efter tegning af Axel Hou (s. 436). HW fot. 1998. - *Taufschale, 1916, ausgeführt von Georg Jensen nach einer Zeichnung von Axel Hou.*

lysetornene er fornyet i jern. Stagneres anskaffelse er belagt i den gamle ÷kirkes regnskaber 1589 (s. 477). Overfört til bykirken 1889, hvor forsölvningen er foretaget. 2) 1889, af forsölvet messing, 56 cm høje, i barokformer med indskrifter som alterkalken.

Messehagler. 1) Formentlig fra 1889, af rødt flöjl med gyldent rygkors og kantning af guldagramaner. 2) O.1920, rød med broderede bladborder. 3-6) 1960'erne, i liturgiske farver. 7)

O.1985, grøn, udfört af Anna Marie Christensen. 8) 1989, gylden, designet af Bodil Kaalund, vävet af Pernille Ponsaing. 9) 1995, violet, givet og udfört af Birthe Stamp Thomsen, der har designet haglen i samarbejde med Aage Bruun Jespersen.

Döbefonten, vistnok fra 1889, er af granit, udfört som en fantasi over egnens romanske fonte af den vestjyske type. Den står foran skibets stader i vest, för 1956 midt i korindgangen (jfr. fig. 13).

Dåbsfade. 1) 1889, af messing, tv.m. 63 cm. Fordybningen har en fremstilling af Jesu Døb og fanen en bladranke, hvori læses med antikva: »Wilhelm Steinfath Blikkenslager i Kolding«. 2) (Fig. 8) 1916, afdrevet sølv, en gave fra sagfører O.R. Dejgaard og hustru i anledning af deres sølvbryllup, udfört af Georg Jensen efter tegning af Axel Hou. Fadet, tv.m. 67 cm, har i fordybningen en fremstilling af Kristus, der vel-signer de små børn, hvorm læses med versaler: »Lader de smaa Børn komme til mig og formener dem det ikke. Thi Guds Rige hører saadanne til« (Luk. 10,14). Fordybningen indfattes af en bort med englehoveder, og på fanen ses i övrigt en omløbende akantusbladranke samt en perlebort langs fadranden. Delvis nede i fordybningen er graveret versalerne: »Fra Sagfører O. R. Dejgaard og Hustru i Herning 18.8. 1916«, og på fadets underside læses: »Tegnet af A. Hou«. *Dåbskander.* 1) 1889, af tin med korsprödet låg, uden stempler. 2) 1910, af sølv, korpus er udsmykket med strålekors mellem to duer, hvorover er graveret: »Gave til Herning Kirke. Anno 1910«. Stemplet »P. Lind«. Knyttet til döbefonten er også en *syvstage*, der er skänket af en anonym giver 1941⁶ og er placeret i buen til

Fig. 9. Tidligere alterbord og alterprydelse fra 1889, udført i farvede fliser hos Herman A. Kähler i Næstved efter tegning af H. B. Storck. Modellering og farver skyldes Thorvald Bindsbøll (s. 435). HW fot. 1998. - Früherer Altartisch und Altarretabel von 1889, eine Arbeit aus farbigen Fliesen, hergestellt bei Herman A. Kähler in Næstved nach einer Zeichnung von H.B. Storck. Modellierung und Farbwahl gehen auf Thorvald Bindsbøll zurück.

Fig. 10. Prædikestol 1889 med malerier af Viggo Madsen 1916 (s. 438). HW fot. 1998. - *Kanzel 1889 mit Malereien von Viggo Madsen 1916.*

vestre korsarm. En stiliseret *krucifiksfigur* af mo-seeg med forgyldt kongekrone er en gave fra et anonymt ægtepar ved kirkejubilæet 1989, udført af Erik Heide; opsat på triumfvæggens vestre del.

Prædikestolen (fig. 10), fra 1889, er udført i romanske former og har opgang og himmel fra 1956. Kurven, der hviler på en skråtstillet, fir-koblet bæresøjle, har kvadratisk plan, og siderne prydes af arkadefelter i to rækker, hvorimellem er indskåret versalerne: »Hvo som haver Øren høre hvad Aanden siger til Menighederne«.

Grundfarven er mørkerød, der suppleres med lidt gråt, grønt og guld, og i arkadefelterne ses *malerier* udført 1916 af Viggo Madsen. Øvre rækkes småarkader har fremstilling af stående apostle og evangelister, mens nedre rækkes store felter viser Jesu Fødsel og Døb, Maria og Johannes under korset, Opstandelsen samt Emmaus. Den oprindelige *†himmel* var et ganske lille tag, og *†opgangen* var forsynet med fagdelt panel (jfr. fig. 13). Øjensynlig har man 1916 kasseret himlen og erstattet opgangspanelet med et nyt arkadepanel, der fik malerier som kurvens (jfr. fig. 14). Det er nu henlagt på kirkens loft.

Stolestaderne, fra 1889, er udført i stil med prædikestolen. Bænkene har skrånende ryglæn med fine fyldinger, og gavlene er svære med krenelering og dværgsøjler fortil. Bænkene står røde og grå, gavlene brune med detaljer i rødt, blå, grønt og guld. En **degnestol* med gavle svarende til det øvrige stoleværk er siden 1958 i Herning Museum.⁷

To *præsterækketavler* i historicerende stil med indrammende tovstave har navnene påmalet i gylden versalskrift på sort bund. I koret på hver side af triumfvæggen.

Orgler. 1) 1949 (jfr. fig. 11), med 33 stemmer, tre manualer og pedal, bygget af Marcussen & Søn, Åbenrå, ombygget 1980 og 1999 af samme firma.⁸

Den aktuelle disposition lyder:

<i>Hovedværk</i>	<i>Positiv</i>
Principal 8'	Gedakt 8'
Rørfløjte 8'	Viola da Gamba 8' (1980)
Oktav 4'	Traversfløjte 4'
Gedaktfløjte 4'	Waldfløjte 2'
Spidsquint 2 2/3'	Sivfløjte 1'
Oktav 2'	Mixtur III (1980)
Gemshorn 2'	Krumhorn 8' (1980)
Mixtur V-VI	Tremulant (1980)
Dulcian 16	
Trompet 8'	
<i>Svelleværk</i>	<i>Pedal</i>
Gedakt 8'	Subbas 16'
Traversfløjte 4'	Principal 8'
Quintatøn 4'	Oktav 4'
Waldfløjte 2'	Nathorn 2'
Sivfløjte 1'	Mixtur V
Cymbel III	Fagot 16'
Skalmjeje 8'	Trompet 8'

Fig. 11. Indre set mod syd. HW fot. 1999. - *Das Kircheninnere gegen Süden*

Manualomfang: C-g''', pedalomfang: C-f'. Kopler: RP-HV, SV-HV, HV-P, RP-P, RP 4'-P, SV-P. 256 setzerkombinationer. Mekanisk traktur, elektrisk registratur, sløjfevindlader.

Ombygningerne 1980 og 1999 er foretaget i forbindelse med ændringer af pulpituret, nødvendiggjort af kirkens stadigt voksende drenge- og mandskor.⁹ Indtil bygningen af et elliptisk orgelpulpitur 1999 i kirkens sydende (fig. 11), tegnet af Mads Peter Jensen, var et rygpositiv anbragt i pulpiturbrystningen; det er nu rykket mod syd og placeret umiddelbart foran hovedorglet. Orglets *facade*, afumalet egetræ, er tegnet af orgelbyggeriet¹⁰ og er et tidligt eksempel på en minimalistisk facadetype, der vandt stor udbredelse i de følgende årtier. Såvel hovedværket som (ryg)positivet er opbygget af fem høj-

rektangulære felter, hvori prospektpiberne, med vandret labieforløb, står opstillet foran et nøgternt gitterværk. Svelleværket og pedalet er placeret ved bagvæggen, bag en neutral gitterfront.

2) 1970, flytbart kororgel med fire stemmer, bygget af Poul-Gerhard Andersen's Orgelbyggeri, Bagsværd. Disposition: Gedakt 8', Rørfløjte 4', Principal 2', Oktav 1'. Manuelt betjente facadelåger. Manualomfang: F-g'''. Mekanisk aktion, sløjfevindlade. Orgelhus aflys eg.

**Orgel*, med 12 stemmer, to manualer og pedal, bygget 1888 af A. H. Busch & Sønner til Industri- Landbrugs- og Kunstudstillingen i København. Opstillet 1889; ombygget 1940, flyttet til Vestre kirkegårds-kapel 1949 og gennemgribende restaureret 1980. Samtlige arbejder ved orglet siden 1934 er udført af Marcussen & Søn.¹¹

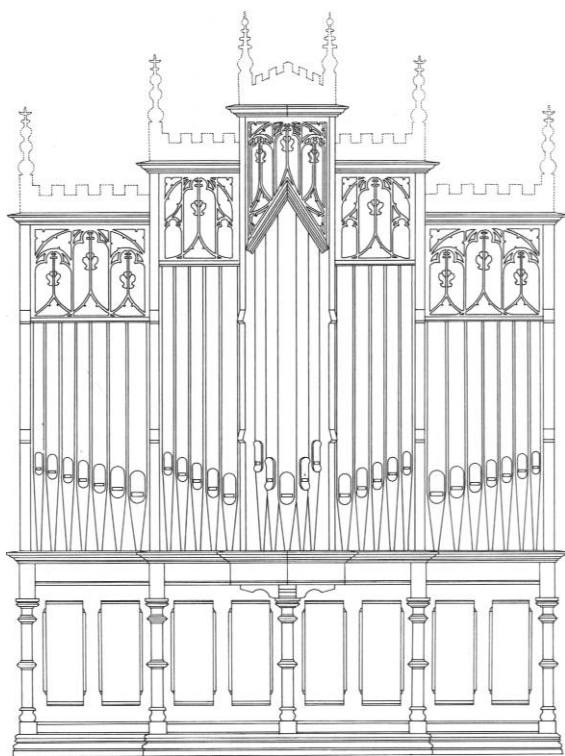

Fig. 12. *Orgel, 1888, bygget af A. H. Busch & Sønner til Industri- Landbrugs- og Kunstudstillingen i København. Siden 1949 i Vestre kirkegårds kapel (s. 484). Opmåling affacade, ved Peter Duun Andersen 1999. - *Orgel, 1888, gebaut von A. H. Busch & Sønner für die Industrie-Landwirtschafts- und Kunstausstellung in Kopenhagen. Seit 1949 in der Kapelle des Westfriedhofes.

Den oprindelige disposition lød:¹²

<i>Manual I</i>	<i>Manual II</i>
Bordun 16 Fod	Gedackt 8 Fod
Principal 8 Fod	Viola di Gamba 8 Fod
Bordun 8 Fod	Fløjte 4 Fod
Salicional 8 Fod	
Octav 4 Fod	<i>Pedal</i>
Octav 2 Fod	Subbas 16 Fod
Trompet 8 Fod	Principalbas 8 Fod

Manualomfang: C-f"¹ \ pedalomfang: C-d'. Koppel I-P. Mekanisk aktion, sløjfevindlader.

Orgelfacaden (fig. 12) er opbygget i nygotisk stil med et slankt, triangulært centraltårn og fire højrektangulære pibefelter, foroven afsluttet af stavværkspaneler. Sokkelpartiet domineres af en søjlerække, der understøtter den let fremsprin-

gende overdel med pibepartierne. Spillebordet er indbygget i den ene gavlside. På et ældre fotografi¹³ skimtes en kronende firkrenelering og seks udskårne ffialer; disse topprydelser blev antagelig fjernet i forbindelse med orglets flytning til kapellet. Træværket er egetræsådet. Orglet var placeret på pulpituret.¹⁴

Tårnuret, fra 1889, er skænket af direktør N. A. Nielsen og leveret af firma Bertram Larsen. Værket er monteret i et gråmalet smedjærnsstel, hvortil er fæstnet messingplader med indskrifterne: »Gave til Herning Kirke 1889 fra Sparekassedirektør N. A. Nielsen. Udført i Bertram Larsens Taarnuhrfabrik, Kjøbenhavn«. Underbygning af sortmalet fyr med påskrift: »Opsat og igang den 26/10 KL 6 E.M. 1889«. Samtidigt urhus af fyr, bestående af fyldingspanel med glas foroven. I tårnet bag *urskive* på sydturen mod torvet. Skiven er cirkulær, udført af mat glas med romertal.

Et *klokkespil*, anskaffet til kirkens jubilæum 1989, er leveret af klokkestøberiet Paccard i Anancy-le-Vieux, Frankrig. Spillet har 48 klokker, hvoraf den største måler 127 cm i tv. og vejer 1380 kg. Klokkerne er forbundet med et stokklaviatur, som findes lige under klokkerummet i tårnet. Endvidere er 36 af klokkerne forsynet med elektrisk aktiverede hamre, som gør det muligt automatisk at afspille melodier, der er indkodet på bånd.¹⁵

*Klokker.*¹⁶ 1) 1956, tv. 89 cm, med profilering og indskrifter i reliefversaler på legemet. På den ene side: »Støbt af John Taylor & Co. Loughborough, England 1955«, på den anden: »Klokken slår, tiden går / ene Guds nåde uroket står / Til minde om Danmarks befrielse 4. maj 1945 / ophængt 1955«. I slyngebom afeg.

2) 1956, tv. 122 cm, leveret af de Smithske Støberier i Ålborg. Klokken er glat med indskrift i reliefversaler på legemet: »Give da Gud, at hvor vi bo / altid naar klokkerne ringe / folket forsamles i Jesu tro«. Klokken savner krone, idet den er boltet direkte på en slyngebom af jern.

3) 1989, tv. 79 cm, smykket af borter med vindrueklaser. Om halsen indskrift med reliefversaler: »Støbt til Herning Kirke i året 1989 af

Fig. 13. Indre set mod nord o. 1907. Foto i Herning Lokalhitoriske Arkiv. - *Das Kircheninnere um 1907 gegen Norden.*

Pierre Paccard i Frankrig», på legemet tilsvarende: »Ved stjerneskin de vise mænd / hvis flid var ufortrøden / dog ledtes til den spæde hen / som selv var morgenrøden«. I slyngebom affyr.

Tidligere *klokker: 1) O. 1450-1500, hentet hertil 1889 fra Herning gamle ÷kirke (jfr. s. 481), siden 1956 på Vestre kirkegård og beskrevet herunder (s. 484). 2) 1889, af stål, 1920 solgt til Haunstrup kirke (Hammerum hrd.) og beskrevet herunder. 3) 1920, leveret af de Smithske Støberier i Ålborg og skænket af borgere i byen i glæde over Genforeningen. Siden 1999 i Gullestrup kirke og beskrevet herunder (s. 465).

KILDER OG HENVISNINGER

Tegninger. Grundplan af kirken ved arkitektfirmaet Søren Jensen 1995. Forslag til orgelpulpitur ved Mads Peter Jensen 1998.

Litteratur. Kristian Sommer, *Herning Kirke 100 år*, red. Mogens Bendixsen, Herning 1989.

Beskrivelse af bygning ved Niels Jørgen Poulsen, inventar ved Ebbe Nyborg og Ole Olesen (orgler). Tysk oversættelse Ines Grothmann. Redaktion afsluttet 1999.

¹ Jfr. Benny Boysen, »Hedekirkernes arkitekt: Claudius August Wiinholt«, *Uldjysk Historie*, Struer 1989, 1, 7-19.

² De syv kirker var, foruden Herning: Kølør 1891, Isenvad 1893, Simmelør 1894, Bording og Fæsteholt 1897, Ilskov 1898 og Tiphede 1900.

³ Sommer 1989, 30, anfører alteret som udført 1891. Imidlertid fremgår det af Herning Folkeblads beskrivelse ved indvielsen 1. dec. 1889, at alteret allerede da var til stede: »Her findes det smukke Alter af brændt Ler, særdeles smagfuldt! Det dejlige Alter, der... er skænket... af en velgørende Rigmand her i Byen, afhjelper foreløbig manglen af Altertavle«.

⁴ Jens Thirslund, *Kähler-Keramik gennem 100 Aar*, 1939, 21. Se også Gudrun Meedom og Johannes

Fig. 14. Indre set mod nord o. 1920. Foto i Nationalmuseet. - *Das Kircheninnere um 1920 gegen Norden*

Bæch, »Altartavler i Viborg Stift: Gjellerup, Snejbjerg og Herning«, *ViStÅrb* 1985, 63f.

⁵ For henvisninger takkes Palle Birk Hansen og Karin Kryger.

⁶ Synsprot. 1862f. Ved embedet.

⁷ Degnestolen afbildes af *Sommer* 1989, 65.

⁸ Afsnittet om Marcussen-orglet bygger på oplysninger fra Marcussen & Sønns arkiv. Gennemgangen af arkivalierne er foretaget af orgelbygger Marius Braune.

⁹ Kirkekoret opnåede i 1990'erne en størrelse på over 50 medlemmer.

¹⁰ Grundskitzen til orgelfacaden skyldes Poul-Gerhard Andersen.

¹¹ Oplysninger om orglets flytning, ombygning og restaurering iflg. Marcussen & Sønns arkiv.

¹² *Organist- og Kantorembederne*, 3. udg. 1927.

¹³ *Sommer* 1989, 58. Fotografiet viser kirkens udsmykkede sydvæg og er således tidligst fra 1917.

¹⁴ Yderligere oplysninger om kirkens orgler findes i *Den Danske Orgelregistrant*.

¹⁵ Se Henny Rønnow, »Det nye klokkespil«, i *Sommer* 1989, 158-61.

¹⁶ Om klokkerne generelt, jfr. *Rønnow* (note 15).